

**Karleby stads
ägarpolitiska riktlinjer
och
koncerndirektiv**

**Koncernförvaltning och koncertjänster
augusti 2026**

Godkänd av stadsfullmäktige [pvm] § [xxx]

Innehåll

1	Karleby stads ägarpolitik	3
1.1	Definition av koncern	3
1.2	Syftet med de ägarpolitiska riktlinjerna och koncerndirektivet	3
1.3	Allmänna principer för ägarstyrningen	4
1.3.1	Val av sammanslutningens verksamhetsform	4
1.3.2	Agerande på marknaden	5
2	Organisering av ägarstyrningen samt uppgifter och befogenheter inom ägarstyrningen	6
2.1	Ägarstyrningen i Karleby stadskoncern och koncernledning	6
2.2	Bolagsspecifika ägarkort	7
3	Tillsättnings- och arvodespolitik för dottersammanslutningarnas styrelser	8
3.1	Tillsättning av styrelsemedlemmar i dottersammanslutningar	8
3.2	Styrelsemedlemmarnas arvodespolitik	9
4	Inhämtande av koncernledningens förhandsuppfattning	10
5	Planering och styrning av ekonomin och investeringar	11
5.1	Räkenskapsperiod och ordnande av bokföringen	11
5.2	Borgen	11
5.3	Ordnande av finansiering för sammanslutningar och kapitalisering av bolag	11
5.4	Koncerninterna tjänster och prissättningen av dem	12
6	Centraliserade koncernfunktioner	12
6.1	Gemensamma upphandlingar	12
6.2	Information i frågor som gäller koncernen	12
6.3	Rätt till upplysningar inom koncernen	13
6.4	Beredskap för störningssituationer och undantagsförhållanden	13
7	Koncernens personalpolitik	13
7.1	Tillsättning av sammanslutningens verkställande direktör	14
7.2	Lönesättning och övriga förmåner	14
8	Koncernövervakning och koncernrapportering	14
8.1	Val av revisorer	14
8.2	Revisionsnämndens uppgifter vid koncernrevision	15
8.3	Rapportering	15
8.4	Kontroll och riskhantering	15
9	Förändringar i ägandet	15

1 Karleby stads ägarpolitik

Ägarstyrning avser den styrning som riktas till dotter- och intressesammanslutningar samt andra sammanslutningar och som grundar sig på stadsstrategin, ägarpolitiken och stadens mål. Den omfattar de åtgärder genom vilka staden som ägare och medlem påverkar bolagets eller någon annan sammanslutnings förvaltning och verksamhet. Det primära målet är att utveckla de sammanslutningar som staden äger, främja en långsiktig ökning av ägarvärdet och säkerställa sammanslutningarnas konkurrenskraft i den mån det är möjligt att påverka den.

Genom ägarstyrningen säkerställs att koncernens helhetsintresse beaktas i dottersammanslutningarnas verksamhet. Ägarstyrningen bygger på en aktiv analys av sammanslutningarna bl.a. med avseende på deras strategiska betydelse, verksamhetsmiljö, finansiering och ägarstruktur. Utifrån analysen kan de sammanslutningar som ingår i stadskoncernen grupperas enligt verksamhetens karaktär och betydelse (fastigheter, affärsverksamhet samt tjänster och rådgivning). Indelningen tydliggör målen för ägandet och skärper riskanalysen.

I den ägarpolitik som bygger på stadsstrategin fastställs de principer enligt vilka stadskoncernen leds, styrs och övervakas. Ägarpolitiken preciserar också under vilka förutsättningar staden agerar som ägare, investerare eller i samarbete mellan kommuner. Ägandet är inte ett självändamål för staden, utan ska alltid vara väl övervägt och bygga på fastställda kriterier. Det viktigaste kriteriet är att ägandet är väsentligt med tanke på genomförandet av stadens strategi och stöder de mål som staden har fastställt. Därtill bör ägandet alltid vara ekonomiskt lönsamt. Ett tredje kriterium för ägandet är att högklassiga tjänster tillhandahålls på ett kostnadseffektivt sätt.

Målet med ägarstyrningen är att säkerställa ett systematiskt och långsiktigt beslutsfattande samt en effektiv användning av kapitalet. Ägarstyrningen syftar också till att integrera de sammanslutningar som ingår i koncernen i stadens strategiska ledning.

Den ägarpolitik som tillämpas på Karleby stads bolag och sammanslutningar fokuserar i detta dokument på stadens dottersammanslutningar, intressesammanslutningar samt övriga sammanslutningar. I ett bredare perspektiv omfattar stadens ägarpolitik bl.a. stadens tillgångar, markinnehav och placeringstillgångar.

Detta dokument innehåller också, i tillämpliga delar, bestämmelser om koncernsammanslutningarnas beredskap för störningar i normala förhållanden och under undantagsförhållanden, i den mån detta behövs ur ett ägarpolitiskt perspektiv.

1.1 Definition av koncern

I kommunallagen definieras begreppet kommunkoncern i enlighet med koncerndefinitionen i bokföringslagen. Kommunens dottersammanslutning är enligt 6 § i kommunallagen en sammanslutning där kommunen har bestämmande inflytande enligt 1 kap. 5 § i bokföringslagen. Kommunen och dess dottersammanslutningar bildar en kommunkoncern. Med en kommunkoncern avses en ekonomisk helhet som bildas av kommunen och en eller flera juridiskt självständiga sammanslutningar, där kommunen ensam eller tillsammans med andra sammanslutningar som ingår i kommunkoncernen har bestämmande inflytande över en eller flera sammanslutningar (dottersammanslutningar). Ett förhållande med bestämmande inflytande kan även grunda sig på att dottersammanslutningen ensam eller tillsammans med andra dottersammanslutningar har bestämmande inflytande i en annan sammanslutning.

1.2 Syftet med de ägarpolitiska riktlinjerna och koncerndirektivet

Enligt 37 § i kommunallagen ska kommunen ha en strategi i vilken fullmäktige beslutar om de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi. I stadsstrategin ska också beaktas stadens ägarpolitik. Enligt 14 § i kommunallagen ska fullmäktige besluta om principerna för ägarstyrningen samt koncerndirektiv. De ägarpolitiska riktlinjerna preciserar stadsstrategins mål och principer för ägarpolitiken samt för den ägarstyrning som riktas till koncernbolagens ledning och beslutsfattande.

Koncerndirektivet syftar till att harmonisera verksamhetssätten och skapa bättre förutsättningar för ledningen av kommunkoncernen, så att kommunkoncernen kan ledas som en helhet enligt gemensamma principer och med beaktande av kommunens helhetsintresse. Syftet med koncerndirektivet är också att förenhetliga styrningen av sammanslutningarna, öka verksamhetens transparens, förbättra kvaliteten på den information som staden får från sammanslutningarna samt effektivisera informationsflödet.

Koncerndirektivet tillämpas inom Karleby stadskoncern och i tillämpliga delar också i samkommuner och intressesammanslutningar. Koncerndirektivet ska delges sammanslutningarnas styrelseordförande. Koncernsammanslutningarna förbinder sig att följa koncerndirektivet i dess helhet. Koncerndirektivet påverkar inte den rättsliga ställningen eller det rättsliga ansvaret som ledningen för dottersammanslutningar, intressesammanslutningar eller samkommuner har.

Koncerndirektivet kan också innehålla sådana anvisningar av bestående karaktär som ska beaktas av de representanter som företräder kommunen vid bolagsstämmor eller motsvarande organ i olika sammanslutningar. Koncern- och stadsutvecklingssektionen eller stadsdirektören ger de representanter som företräder staden på bolagsstämmor eller årsstämmor anvisningar om stadens ståndpunkt i de ärenden som behandlas samt om val av styrelseledamöter och revisorer i sammanslutningarna.

Stadsstrategins mål är att ägarstyrningen ska vara förutseende och interaktiv. Ägarinnehaven utvärderas och koncernstrukturen granskas regelbundet ur ett utvecklingsperspektiv.

1.3 Allmänna principer för ägarstyrningen

De sammanslutningar som ingår i koncernen ska följa de lagar och bestämmelser som styr deras verksamhet samt ta sitt samhällsansvar. De etiska principer som stadsfullmäktige godkänt gäller hela stadskoncernen. Direktivet för god förvaltningssed och ledning ska också iakttas i dottersammanslutningarnas förvaltning och i tillämpliga delar i förvaltningen av andra sammanslutningar (intressesammanslutningar, samkommuner, föreningar, stiftelser).

1.3.1 Val av sammanslutningens verksamhetsform

När verksamheten inleds i en dottersammanslutning ska det övervägas vilken verksamhetsform som ska användas. Vid valet av verksamhetsform för en sammanslutning ska det bedömas om verksamheten bedrivs på affärsekonomiska grunder eller om den har ett annat allmännyttigt eller ideellt syfte. Verksamheten kan bedrivas i form av aktiebolag, affärsverk, samkommun och affärsverkssamkommun.

Stiftelseformen kan inte användas för att bedriva näringsverksamhet, men en stiftelse kan äga sammanslutningar som bedriver sådan verksamhet. Staden deltar i stiftelsers verksamhet endast i undantagsfall. För att stiftelseformen ska kunna användas förutsätts det att verksamheten finansieras med egna medel.

Föreningsformen kan också användas för att bedriva verksamhet eller tillhandahålla service som har en tydlig koppling till stadens verksamhet. I sådana fall fungerar

staden vanligtvis också som en betydande finansiär av verksamheten. Andra grunder för medlemskap i en förening kan vara exempelvis intressebevakning, utvecklingsarbete eller främjande av en social och kulturell livskraft.

Stadsstyrelsen beslutar om bildandet av sammanslutningar.

1.3.2 Agerande på marknaden

Stadens ägarstyrning varierar beroende på vilken typ av marknadsaktörer de sammanslutningar som staden äger är. Om branschen ifråga verkar på öppna marknader ska ägarstyrningen fästa särskild uppmärksamhet vid konkurrensneutraliteten. En del av de bolag som staden helt eller delvis äger är, till sin verksamhet och sina mål, så kallade bolag med specialuppgifter. De sköter exempelvis samhällseliga uppgifter och deras verksamhet har drag som skiljer dem från annan ekonomisk verksamhet. Dessa sammanslutningar kan inte agera fritt på marknaden t.ex. i fråga om prissättning eller annan verksamhet.

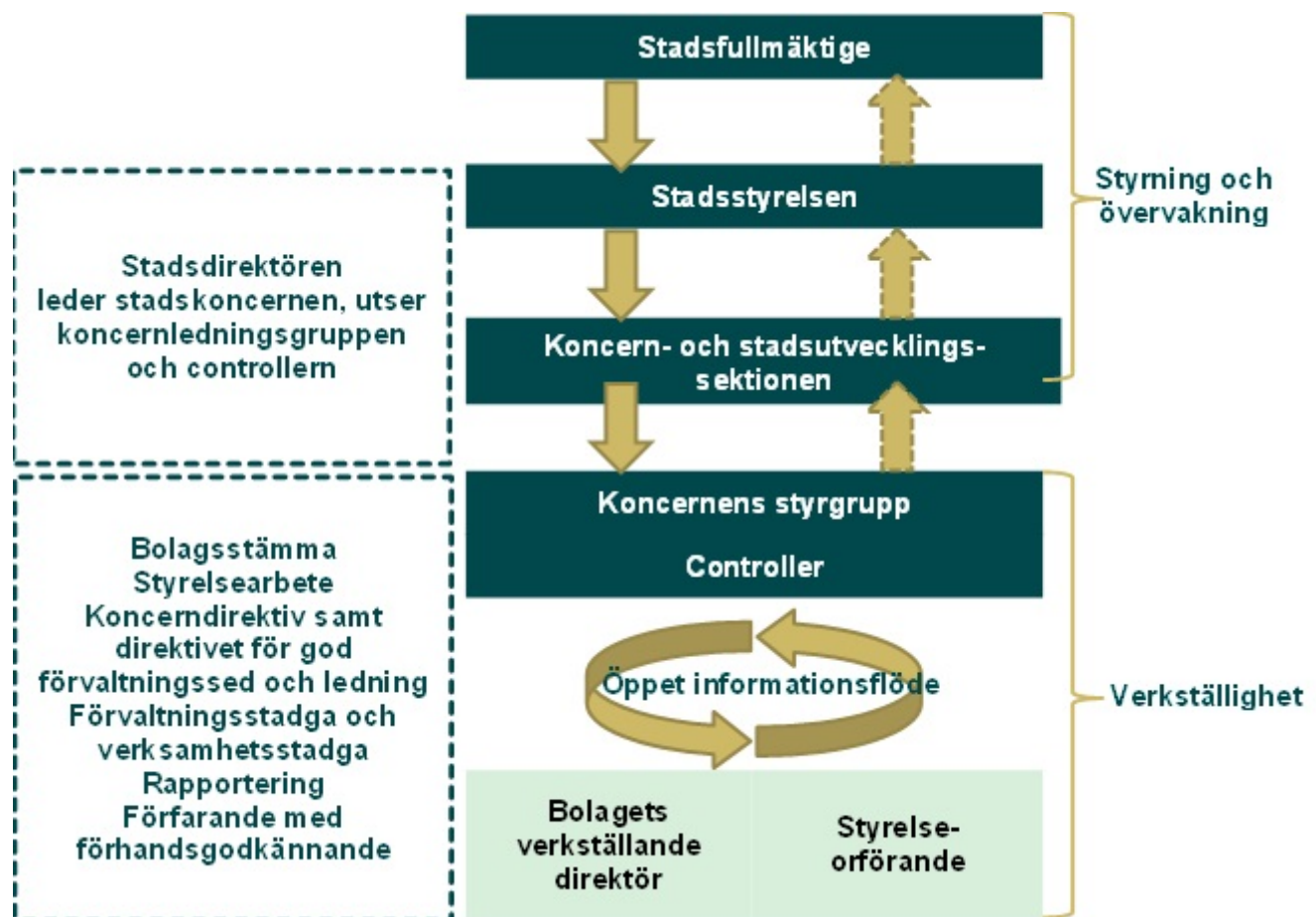
En sammanslutning som verkar på marknaden bedriver ekonomisk verksamhet enligt affärsekonomiska principer på en konkurrensutsatt marknad. En sammanslutning som verkar på marknaden producerar tjänster även för andra än staden.

Sammanslutningar som ägs av staden och har en ställning som anknuten enhet enligt lagen om offentlig upphandling är så kallade in house-sammanslutningar, om tjänster upphandlas från dem utan konkurrensutsättning med stöd av ett förvaltningsbeslut eller ett avtal som ingåtts med dem. En in house-sammanslutning är en anknuten enhet som är formellt fristående från den upphandlande enheten och självständig i sitt beslutsfattande, men dess verksamhet övervakas av den upphandlande enheten ensam eller tillsammans med andra upphandlande enheter.

Bildandet av in house-sammanslutningar eller ägande i sådana sammanslutningar ska som regel, utöver ekonomiska grunder, också ha strategiska eller samhällseliga motiv. Sådana motiv kan t.ex. vara sociala, sysselsättningspolitiska eller regionalpolitiska skäl. In house-sammanslutningarnas verksamhet ska vara konkurrenskraftigt och ekonomiskt lönsamt. Staden utnyttjar in house-sammanslutningar vid ordnandet av tjänster eller annan verksamhet när detta är möjligt enligt lagstiftningen och ekonomiskt och verksamhetsmässigt motiverat.

2 Organisering av ägarstyrningen samt uppgifter och befogenheter inom ägarstyrningen

2.1 Ägarstyrningen i Karleby stadskoncern och koncernledning

Figur 1 Organisering av ägarstyrningen i Karleby stadskoncern

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige ansvarar för att dra upp riktlinjer för ägarpolitiken. Enligt 14 § i kommunallagen beslutar stadsfullmäktige om principerna för ägarstyrning och koncerndirektivet samt om de verksamhetsmässiga och ekonomiska målen för de centrala dottersammanslutningarna som ingår i stadskoncernen. Fullmäktige beslutar om stadens ägarpolitiska riktlinjer en gång under varje fullmäktigeperiod.

Stadsstyrelsen

Stadsstyrelsen övervakar att de sammanslutningar som ingår i stadskoncernen verkar i enlighet med de mål som stadsfullmäktige har fastställt och enligt stadens ägarpolitik. Dessutom lägger stadsstyrelsen fram förslag till stadsfullmäktige och rapporterar om riktlinjerna för ägarpolitiken och principerna för koncernstyrningen. Stadsstyrelsens uppgifter fastställs närmare i förvaltningsstadgan.

Koncern- och stadsutvecklingssektionen

Koncern- och stadsutvecklingssektionen upprätthåller och utvecklar rapporteringen och informationsgången mellan koncernledningen och koncernsammanslutningarna. Dessutom fattar sektionen beslut i frågor som gäller förfarandet för inhämtande av förhandsuppfattning.

Sektionen utser stadens företrädare till dottersammanslutningarnas och intressesammanslutningarnas bolagsstämmor och lägger fram förslag till styrelsemedlemmar i sammanslutningarna. Sektionen följer aktivt verksamheten i de sammanslutningar som ingår i stadskoncernen och lägger vid behov fram förslag till åtgärder för att åtgärda de missförhållanden som upptäckts. Koncern- och stadsutvecklingssektionens uppgifter fastställs närmare i förvaltningsstadgan.

Stadsdirektören

Stadsdirektören, som lyder under stadsstyrelsen, leder stadskoncernen. Stadsdirektören utser koncernens styrgrupp. Stadsdirektörens uppgifter fastställs närmare i förvaltningsstadgan.

Övriga tjänsteinnehavare

Ekonomidirektörens uppgift är att övervaka stadens ägarstyrning i den externa koncernen. Utvecklingsdirektörens uppgift är att ansvara för styrningen och uppföljningen av de bolag som ingår i stadskoncernen. Ekonomidirektörens och utvecklingsdirektörens uppgifter fastställs närmare i koncernförvaltningens och koncerttjänsters verksamhetsstadga.

Koncernens styrgrupp

Koncernens styrgrupp är en del av organiseringen av stadens ägarstyrning. Den följer aktivt koncernsammanslutningarnas verksamhet och uppnåendet av de ekonomiska målen samt vidareutvecklar dialogen och rapporteringen mellan sammanslutningarna.

Controller

Controllern ingår i koncernens styrgrupp och följer aktivt koncernsammanslutningarnas verksamhet. Controllern ansvarar för uppföljningen av bolagens verksamhetsmässiga och ekonomiska mål. Controllerns uppgifter fastställs närmare i koncernförvaltningens och koncerttjänsters verksamhetsstadga.

Dottersammanslutningens styrelse och verkställande direktör

Dottersammanslutningens styrelse och verkställande direktör ansvarar för rapporteringen av bolagsspecifika nyckeltal för verksamheten och ekonomin till koncernens styrgrupp. Dottersammanslutningen ska redan i beredningsskedet inhämta ägarens förhandsuppfattning när den fattar beslut i ärenden som är av väsentlig betydelse för bolagets verksamhet.

2.2 Bolagsspecifika ägarkort

Stadens bolagsspecifika ägarvilja och de centrala målen för ägarstyrningen definieras i de samfundsspecifika ägarkorten. Ägarkorten är stadens främsta verktyg för bolagsspecifik ägarstyrning.

För Karleby stads dottersammanslutningar utarbetas sammanslutningsspecifika ägarkort. I ägarkorten fastställs bl.a. sammanslutningens uppgift och ägarstruktur ur ägarens perspektiv, riktlinjer för ägandet och andra arrangemang som gäller sammanslutningen, mål och utvecklingsriktlinjer för den strategiska visionen samt kompetenskrav och arvoden för sammanslutningens styrelse. Dessutom fastställs centrala mål för sammanslutningarna samt eventuella avkastningskrav och indikatorer för dem.

För sammanslutningar för vilka det inte är möjligt att fastställa ekonomiska avkastningskrav sätts upp tydliga mål som kan mätas och som stöder stadens strategi. Vid fastställandet av mål ska koncernbolagens mångfald beaktas. Målet är att bolagens verksamhet är lönsam och att deras ekonomi är i balans. Vid vinstutdelning från så kallade specialbolag och in house-sammanslutningar ska särskild uppmärksamhet fästas vid att sammanslutningen behåller tillräckliga resurser för att utveckla verksamheten och upprätthålla sin soliditet.

Ägarkorten utarbetas för fullmäktigeperioden och ses över i samband med behandlingen av sammanslutningens bokslut och uppdateras vid behov. Koncernens styrgrupp ansvarar för de praktiska förberedelserna kring utarbetandet av ägarkorten. Ägarkorten utarbetas i samarbete med dottersammanslutningens styrelseordförande, verkställande direktör och koncernens styrgrupp. De färdiga förslagen till ägarkort skickas till koncern- och stadsutvecklingssektionen för behandling. De ägarkort som godkänts av sektionen ges till styrelsen för respektive dottersammanslutning för kännedom. Bolagen ska beakta ägarkorten vid utarbetandet av bolagets strategi.

Ägarkorten kan också uppdateras eller ses över under fullmäktigeperioden om ägaren eller sammanslutningen anser att det är nödvändigt. Uppnåendet av målen i sammanslutningarnas ägarkort följs upp årligen i samband med delårsrapporter och bokslut.

En modell för ägarkortet finns i bilaga 1.

3 Tillsättnings- och arvodespolitik för dottersammanslutningarnas styrelser

Den som väljs till styrelsemedlem i en sammanslutning ska ha den kompetens som uppdraget förutsätter och möjlighet att avsätta tillräckligt med tid för sitt uppdrag.

Av en styrelsemedlem förutsätts god kännedom om och kompetens inom sammanslutningens verksamhetsområde och affärsverksamhet. Det rekommenderas att varje styrelseordförande genomgår en utbildning i styrelsearbete för ordförande (HHJ-examen; Godkänd styrelsemedlem). En ordförande ska behärska bl.a. god förvaltningssed, organisering av styrelsen och styrelsearbetet, strategiarbete och uppföljning av sammanslutningens ekonomi. Styrelsens ordförande ansvarar för att ägarpolitiken förverkligas i bolagets verksamhet.

Vid tillsättningar jämställdheten mellan kvinnor och män beaktas.

3.1 Tillsättning av styrelsemedlemmar i dottersammanslutningar

Sammanslutningarnas styrelser väljs i enlighet med bolagsordningen eller stadgarna för respektive sammanslutning. Utöver stadskoncernens verksamhetsprinciper arbetar aktiebolagens styrelse utifrån de rättigheter, skyldigheter och det ansvar som grundar sig på aktiebolagslagen.

Koncernbolagens styrelser väljs vid de ordinarie bolagsstämmorna. I vissa sammanslutningar är mandatperioden för styrelsen två år, men i de flesta sammanslutningar väljs styrelsen för ett år i sänder. För att säkerställa kontinuiteten i

styrelsearbetet ska man vid tillsättning av bolagens styrelser fästa uppmärksamhet vid att hela styrelsen inte kan avgå på en gång. Inom koncernbolagen eftersträvas ett system, där högst hälften av styrelsen står i tur att avgå samtidigt.

Det eftersträlvade antalet styrelsemedlemmar i en kommunägd sammanslutning är 5–7 medlemmar med beaktande av verksamhetens särskilda karaktär i sammanslutningen. I enlighet med 47 § i kommunallagen ska i sammansättningen av styrelserna för stadens dottersammanslutningar en med tanke på sammanslutningens verksamhetsområde tillräcklig sakkunskap om ekonomin och affärsverksamheten samt den strategiska betydelsen beaktas. Bolagens styrelsemedlemmar förutsätts ha kunskap om sammanslutningens verksamhetsområde och affärsverksamhet. God kännedom om ekonomi, rapportering, intern kontroll och riskhantering är också en väsentlig del av högklassigt styrelsearbete. Styrelsemedlemmar förutsätts ha tillräckligt med tid för att kunna sköta sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Det rekommenderas att varje styrelsemedlem genomgår en utbildning i styrelsearbete (HHJ-examen; Godkänd styrelsemedlem). Vid tillsättningen av styrelsemedlemmar ska förståelse för de särskilda förutsättningar som gäller för kommunägda bolag beaktas.

Koncern- och stadsutvecklingssektionen inleder processen för tillsättning av styrelsemedlemmar i sammanslutningarna genom att årligen fastställa principerna för hur tillsättningsprocessen ska genomföras.

Koncern- och stadsutvecklingssektionens röstberättigade medlemmar deltar inte i styrelsearbetet i samfund i Karleby stadskoncern. Beträffande detta tillämpas en övergångstid som upphör 31.7.2027.

3.2 Styrelsemedlemmarnas arvodespolitik

Bolagsstämman beslutar om styrelsemedlemmarnas arvoden. I koncernbolagen bestäms mötesarvodena enligt Karleby stads gällande arvodesstadga. Arvodena fastställs närmare för varje bolag i ägarkorten enligt arvodestabellen i figur 2.

Figur 2 Arvodestabell

MÖTESARVODEN

		A Mötesarvode, enligt stadsstyrelsens arvodesstadga (Ordförandens arvode är 50 % högre än övriga styrelsemedlemmars arvode.)	B Inget mötesarvode
Fast arvode	1. Ordföranden har fast arvode, medlemmarna får inget fast arvode (stadsstyrelsens arvodesstadga)		
	2. Ordföranden och medlemmarna har fast arvode (stadsstyrelsens arvodesstadga)		
	3. Ordföranden har ett fast arvode på 1 000 € / år, medlemmarna		

	får inget fast arvode. (Beslutas separat av bolagsstämman)		
	4. Inget fast arvode		

4 Inhämtande av koncernledningens förhandsuppfattning

En dottersammanslutning måste redan i beredningsskedet inhämta koncernledningens förhandsuppfattning innan beslut fattas i ärenden som kan ha en betydande inverkan på dottersammanslutningens, stadens eller koncernens verksamhet, ekonomiska ställning eller ansvar. Dottersammanslutningens styrelseordförande och/eller verkställande direktör ansvarar för att förhandsuppfattningen inhämtas. Ärendet föredras först för koncernens styrgrupp där riktlinjer dras upp för den fortsatta behandlingen av ärendet. Vid behov bereds ärendet för koncern- och stadsutvecklingssektionens behandling. Brådskande ärenden avgörs genom koncerndirektörens beslut.

Koncernledningens förhandsuppfattning ska inhämtas exempelvis i följande ärenden, om de är av väsentlig betydelse för sammanslutningens affärsverksamhet:

- bildande och upplösning av dottersammanslutningar
- väsentliga ändringar av affärsmodellen
- principiellt omfattande och ekonomiskt betydande förändringar i verksamheten
- ändringar i kapitalstrukturen
- fastighets- och företagsaffärer som är av väsentlig betydelse för verksamheten
- teckning av aktier, om förvärv eller innehav av aktier inte uttryckligen ingår i sammanslutningens uppdrag
- investeringar som inte hör till den egentliga verksamheten eller endast har en indirekt anknytning till den samt finansieringen av sådana investeringar
- upptagande eller beviljande av lån samt ställande av säkerheter, borgen eller andra betydande ekonomiska förpliktelser som binder sammanslutningarna eller väsentliga ändringar av villkoren för dessa
- avtal mellan sammanslutningen och dess aktieägare, medlem eller styrelsemedlem, vilka inte hör till sammanslutningens normala verksamhet, ändringar av sådana avtal och avstående från anspråk som grundar sig på avtalen
- principiellt eller ekonomiskt betydande avtal
- betydande personalpolitiska avgöranden, val och anställning av verkställande direktör eller motsvarande samt införande och ändring av resultatpremiesystem
- förslag till vinstutdelning som ska läggas fram för bolagsstämman, om det avviker från bolagets etablerade praxis för vinstutdelning
- överlåtelse av sammanslutningens egendom, försättande av sammanslutningen i konkurs eller likvidation eller ansökan om företagssaneringsförfarande
- placeringsverksamhet

Inhämtandet av ägarens förhandsuppfattning ändrar inte den rättsliga ställningen eller det rättsliga ansvaret som dottersammanslutningens styrelse och ledning har.

5 Planering och styrning av ekonomin och investeringar

5.1 Räkenskapsperiod och ordnande av bokföringen

Alla sammanslutningar som ingår i Karleby stadskoncern har kalenderåret som räkenskapsperiod. Sammanslutningarna ska ordna sin bokföring på ett enhetligt sätt så att en sådan koncernbalansräkning som avses i kommunallagen, som omfattar samtliga sammanslutningar i koncernen, kan upprättas utifrån boksluten.

Boksluten för de sammanslutningar som ingår i stadskoncernen ska vara färdiga så att staden kan upprätta koncernbalansräkningen på det sätt som kommunallagen förutsätter. Bolagets bokslutsuppgifter lämnas in under februari enligt en tidtabell som meddelas separat. Sammanslutningens revision ska vara slutförd senast vid utgången av april, och bolagsstämman ska hållas senast under maj månad. Sammanslutningarna ska dessutom följa koncernens rapporteringstidtabell.

5.2 Borgen

I 15 kap. 129 § i kommunallagen föreskrivs om bl.a. förutsättningar för beviljande av borgen.

Staden har möjlighet att bevilja borgen för en skuld eller annan förbindelse i en sammanslutning som bedriver verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden om sammanslutningen hör till koncernen eller kontrolleras av kommunerna och staten tillsammans.

Om en sammanslutning ansöker om stadens borgen för ett lån ska borgenansökan innehålla en utredning om sammanslutningens affärs- och ekonomiplan samt om eventuella risker som är förknippade med borgen. Utredningen ska ges stadsfullmäktige för kännedom när borgensbeslutet fattas. Borgensvillkoren godkänns av stadsfullmäktige i samband med borgensbeslutet eller av stadsstyrelsen innan beslutet verkställs. Dottersammanslutningar får inte utan stadsstyrelsens samtycke bevilja borgen eller ingå andra motsvarande förbindelser.

Stadens intressen ska tryggas genom tillräckliga motsäkerheter. Motsäkerheterna behöver inte täcka hela den risk som är förknippad med borgen, med de ska täcka en tillräckligt stor del med tanke på kommunens riskhantering.

Vid beviljande av borgen ska kriterierna enligt EU:s regler om statligt stöd samt övrig lagstiftning beaktas.

5.3 Ordnande av finansiering för sammanslutningar och kapitalisering av bolag

Kapitalet som placeras i en sammanslutning delas upp i eget och främmande kapital. I ett aktiebolag består det egna kapitalet av aktiekapital, fonder samt räkenskapsperiodens och föregående räkenskapsperioders vinst. Främmande kapital utgörs av räntebärande och räntefria placeringar i form av lån till sammanslutningen, såsom skuldebrevslån och kapitallån. Ett kapitallån är ett lån som vid bolagets upplösning eller konkurs har sämre företrädesrätt än andra skulder och vars kapital får återbetalas eller ränta betalas endast inom ramen för bolagets fria egna kapital, huvudsakligen med vinstmedel.

Sammanlutningarnas verksamhet kan också finansieras bl.a. genom koncernlån (dottersammanslutningar), koncernbidrag, köp av tjänster, projektfinansiering eller annat bidrag.

Staden tillför nytt kapital endast för att utveckla och utvidga verksamheten i sammanslutningar som den äger, förutsatt att verksamheten bedöms vara lönsam på lång sikt. Vid bedömningen av lönsamheten kan man i undantagsfall även beakta det mervärde som bolagen eventuellt skapar för regionens utveckling och näringsliv. Staden tillför inte kapital till verksamhet som på lång sikt bedöms vara olönsam, och en kapitalisering förutsätter alltid noggranna utredningar och bakgrundskalkyler.

Sammanlutningarnas finansiering ska i den mån det är möjligt ordnas centraliserat, för att säkerställa bästa möjliga lånevillkor för samtliga sammanslutningar. Sammanslutningarna ska redogöra för sitt lånebehov för staden och komma överens med ekonomidirektören om hur upplåningen ska ordnas. Med beaktande av stadskoncernens finansieringsställning ska interna lånearrangemang användas för att undvika onödiga finansieringskostnader för koncernen som helhet.

Vid kapitalisering ska EU:s regler om statligt stöd samt övrig lagstiftning beaktas.

5.4 Koncerninterna tjänster och prissättningen av dem

När de gäller företag som verkar på marknaden iakttas principen om marknadsmässiga villkor vid köp av koncerninterna tjänster. Enligt principen om marknadsmässiga villkor ska prissättningen och de övriga villkoren i koncerninterna affärstransaktioner motsvara de villkor som tillämpas mellan oberoende parter under motsvarande förhållanden.

6 Centraliserade koncernfunktioner

6.1 Gemensamma upphandlingar

Stadskoncernen ska sträva efter att upphandlingar samt köp och försäljning av tjänster är så totalekonomiskt fördelaktiga som möjligt. I sin upphandlingsverksamhet bör koncernsammanslutningarna följa stadens upphandlingsprogram och delta i gemensamma upphandlingar.

6.2 Information i frågor som gäller koncernen

Kommunikationsanvisningen samt planen för störnings- och kriskommunikation som staden har godkänt ska iakttas i koncernens kommunikation. Stadsdirektören har det övergripande ansvaret för kommunikationen i störnings- och krissituationer som berör hela staden.

Vid information och utlämnande av uppgifter i frågor som gäller sammanslutningarna ska stadens allmänna informationsprinciper samt bestämmelserna om offentlighet och sekretess iakttas. Styrelsens ordförande och sammanslutningens verkställande direktör ansvarar, på sammanslutningens och styrelsens vägnar, för informationen i frågor som gäller sammanslutningen och för hur den ordnas.

6.3 Rätt till upplysningar inom koncernen

Sammanlutningen ska ge staden de uppgifter som staden begär för sin kommunikation. Innan uppgifterna lämnas ut ska sammanslutningen bedöma om uppgifterna kan ges utan att detta medför skada för sammanslutningen.

En förtroendevald har rätt att av kommunens myndigheter få sådana upplysningar om verksamheten i kommunens dottersammanslutningar som den förtroendevalda anser sig behöva i sitt uppdrag och som myndigheten innehar och som enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet ännu inte är offentliga, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Begäran om upplysningar ska framställas skriftligen till koncernens styrgrupp. En förtroendevald får inte med stöd av sin rätt till upplysningar ge informationen vidare, eftersom den bara är avsedd för den förtroendevalda personligen för skötseln av förtroendeuppdraget.

6.4 Beredskap för störningssituationer och undantagsförhållanden

Sammanslutningarna bör förbereda sig för eventuella störningssituationer och åtminstone upprätta de skriftliga planer som lagstiftningen och ägaren förutsätter för att trygga verksamhetens kontinuitet och säkerhet. I stadens beredskapsplan anges de krisledningsåtgärder som krävs för de tjänster och den myndighetsverksamhet som staden tillhandahåller och ansvarar för. Koncernbolagen ska göra sina beredskapsplaner tillgängliga för stadsorganisationen.

De säkerhets- och beredskapsplaner som sammanslutningarna har utarbetat är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. Staden är den myndighet som ansvarar för organisationens beredskap och förberedelser inför störningssituationer i samhället. Staden ansvarar därmed för beredskapen inom hela stadskoncernen. I koncernsammanslutningarna ansvarar dock den verkställande direktören eller styrelsen för att upprätthålla den beredskap som staden förutsätter inom den egna sammanslutningen.

Med beaktande av verksamhetens karaktär ska dottersammanslutningen samordna sin beredskapsplanering med stadens beredskapsplanering och delta i samarbete med staden och andra organisationer för att upprätthålla beredskapen, i enlighet med vad som närmare anges i beredskapsplanerna. Syftet med denna beredskap är att säkerställa att verksamheten kan fortsätta så störningsfritt som möjligt i alla säkerhetssituationer.

Dottersammanslutningen är skyldig att delta i kommunkoncernens gemensamma beredskapsplanering och beredskapsövningar och bjuda in stadens representanter till centrala övningar. Beredskapsplanen ska ses över vartannat år eller när förändringar i säkerhetsläget eller någon annan vägande skäl kräver det. Beredskapen i de sammanslutningar som ingår i kommunkoncernen ska hållas uppdaterad och koncernsammanslutningarna ska rapportera om sin beredskap till koncernens styrgrupp och den tjänsteinnehavare som ansvarar för beredskapsfrågor.

Stadens dottersammanslutningar ska ställa sina lokaler och sin utrustning till stadens förfogande när undantagsförhållandena kräver det, förutsatt att dessa inte används av Försvarsmakten.

7 Koncernens personalpolitik

Koncernbolagen ska iaktta stadens personalpolitik och dess principer.

Anställningsavtal för en verkställande direktör ska upprättas i samarbete med stadens personaldirektör enligt modellen för direktörsavtal som koncern- och stadsutvecklingssektionen har godkänt.

7.1 Tillsättning av sammanslutningens verkställande direktör

Koncernsammanslutningens styrelse beslutar om sammanslutningens organisationsmodell efter samråd med koncernledningen. Sammanslutningens styrelse beslutar om tillsättandet av en verkställande direktör på heltid. Uppdraget som

verkställande direktör i koncernens dottersammanslutningar kan tillfälligt skötas av en person som står i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till staden. I sådana fall arvodet uppgår till 0–20 procent av verkställande direktörens månadsarvode. Arvodets storlek bestäms av bolagets styrelse i samarbete med personaltjänsterna. Om inget arvode betalas, anses arbetet ingå i personens ordinarie arbetsuppgifter. Om uppdraget som verkställande direktör sköts som en bisyssla, ska detta avtalas med den närmaste chefen och en anmälan om bisyssla lämnas in.

Vid rekrytering av personal ska möjligheterna till intern omplacering inom koncernen beaktas när det är möjligt. Koncernbolagen rekommenderas också att annonsera lediga tjänster på stadsorganisationens rekryteringsplattformar.

Koncernledningens förhandsuppfattning ska inhämtas innan beslut fattas om tillsättandet av verkställande direktören och om direktörsavtalet på det sätt som beskrivs i kapitel 4.

7.2 Lönesättning och övriga förmåner

Vid lönesättning och belöning samt vid tolkningen av tjänste- och arbetskollektivavtal som gäller lönesättningen tillämpas en enhetlig linje inom hela koncernen. Stadens personaldirektör företräder arbetsgivaren i hela koncernen vid tillämpningen av kollektivavtalen och utfärdar enhetliga tillämpningsanvisningar.

Bolagets verkställande direktör eller styrelse beslutar om personalens löneförmåner i sammanslutningen. Förhanduppfattning ska inhämtas för åtgärder som gäller utveckling av lönesystemet på det sätt som beskrivs i kapitel 4.

Det rekommenderas att de förmåner som är förknippade med belöning av personalen eller personalens arbetshälsa är likvärdiga inom hela koncernen. Dottersammanslutningarna kan välja att tillämpa stadens riktlinjer för belöning och arbetshälsa.

8 Koncernövervakning och koncernrapportering

Koncernledningen ansvarar för ordnandet av koncernövervakningen. Stadens interna revision har rätt att i den omfattning som behövs granska dottersammanslutningens verksamhet och ekonomi och få tillgång de uppgifter som behövs för revisionen.

I förvaltningsstadgan och i anvisningar och bestämmelser som utfärdats med stöd av den bestäms om ordnandet av den interna kontrollen. Revisionsnämnden bedömer om de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige har ställt upp för kommunkoncernen har uppnåtts.

8.1 Val av revisorer

Revisionen i koncernsammanslutningar ska ordnas på det sätt som förutsätts i sammanslutningens bolagsordning, grundavtal eller motsvarande bestämmelser samt enligt de revisionsbestämmelser som gäller för sammanslutningen. Revisorerna ska vara auktoriserade.

Enligt 122 § i kommunallagen väljer fullmäktige en revisionssammanslutning för granskning av förvaltningen och ekonomin. Sammanslutningen ska till ansvarig revisor förordna en OFGR-revisor. Revisorn utför sitt uppdrag under tjänsteansvar. Stadens revisionssammanslutning ska väljas till revisor i stadens dottersammanslutningar, om det inte finns grundad anledning att avvika från detta vid ordnandet av granskningen.

Enligt 122 § i kommunallagen och förvaltningsstadgan kan en revisor väljas för granskning av förvaltningen och ekonomin för högst sex (6) räkenskapsperioder i sänder.

8.2 Revisionsnämndens uppgifter vid koncernrevision

Revisionsnämnden ska se till att granskningen av stadskoncernens förvaltning och ekonomi samordnas. Utöver utvärderingen av stadens verksamhet ska revisionsnämnden även bedöma de mål som fastställts för stadskoncernen samt om dessa mål har uppfyllts. Som grund för utvärderingen används de mål som anges i stadens budget och ekonomiplan samt uppföljningen av hur dessa mål har uppnåtts. Revisionsnämndens rätt till upplysningar är, med beaktande av sekretessbestämmelserna, begränsad till koncernledningens rapportering och de handlingar som stadens myndigheter innehar inom ramen för sekretessbestämmelser.

8.3 Rapportering

Koncernledningen följer regelbundet upp hur de verksamhetsmässiga och ekonomiska mål som fastställts för de sammanslutningar som ingår i stadskoncernen uppnås. Koncern- och stadsutvecklingssektionen vidtar vid behov ägarstyrningsåtgärder för att effektivisera verksamheten och bevara värdet på tillgångarna. De dottersammanslutningar som ingår i stadskoncernen rapporterar årligen om sin verksamhet till koncernens styrgrupp. Utifrån rapporterna sammanställer koncernens styrgrupp en sammanfattande rapport enligt ägarkorten. Den behandlas av stadsstyrelsen och stadsfullmäktige i samband med delårsrapporterna och bokslutet.

Under räkenskapsperioden ska koncernsammanslutningarna också månadsvis rapportera uppgifter ur resultaträkningen och balansräkningen till koncernrapporteringssystemet.

Sammanslutningarna ska efter att bokslutet färdigställts lämna in bokslutshandlingarna som omfattar resultaträkning, balansräkning, noter till resultaträkningen och balansräkningen, jämförelse mellan budget och utfall, verksamhetsberättelse och revisionsberättelse. Sammanslutningarna ska också före början av räkenskapsåret varje år lämna in en budget till koncernledningen om det räkenskapsår som börjar. Väsentliga ändringar som görs i budgeten under räkenskapsåret ska rapporteras till koncernledningen.

8.4 Kontroll och riskhantering

Med intern kontroll avses kommunens och kommunkoncernens interna förfaranden och arbetsrutiner som syftar till att säkerställa att organisationens mål uppfylls och att verksamheten är lagenlig.

Koncernsammanslutningarnas styrelser och verkställande direktörer ansvarar för att den interna kontrollen och riskhanteringen i sammanslutningen ordnas och genomförs på ett resultatrikt sätt. Koncernsammanslutningarna rapporterar till koncernledningen om hur den interna kontrollen och riskhanteringen har ordnats, vilka resultat de gett samt hur betydande risker hanteras.

9 Förändringar i ägandet

Stadens mål är en tydlig koncernstruktur som kännetecknas av effektiv och transparent verksamhet.

Stadens ägande ska så långt som möjligt organiseras i tydliga verksamhetsområdesvisa helheter så att likartad verksamhet inte bedrivs i flera olika bolag. Underkoncerner ska inte bildas i onödan inom de sammanslutningar som staden äger, utan staden strävar efter att i första hand äga sammanslutningarna direkt. Ägandet inom koncernen ska som regel koncentreras till en ägare vilket innebär att staden inte samtidigt ska äga samma sammanslutning både direkt och indirekt via ett bolag som staden äger.

Staden kan genomföra fusioner och andra strukturåtgärder i de sammanslutningar som den äger eller helt avstå från sitt ägande i dem. När staden avstår från sitt ägande bedöms inte bara det ekonomiska värdet av avyttringen, utan även andra aspekter, såsom stadens strategi, konkurrens, sysselsättning, service, personal och stadens ekonomi.

Bilaga 1 Modell för ägarkort